

Konflikty v Americe

Severní Amerika

- žádné větší ozbrojené konflikty, problém stability Kanady (separatismus v Quebecu a částečně i západních provinciích) a problémy ilegálních migrací
- vojska USA ale hrají podstatnou roli v řadě konfliktů – i historicky (rozhodující pro výsledek 1. a 2. světové války, války v Koreji (1950–1953), ve Vietnamu (1964–1975))
- Značně ambivalentní vztah světa k americké úloze při stabilizaci konfliktních oblastí

Latinská Amerika

- „konfliktně atypický“ region:
  - Prakticky chybí mezietnické střety (Guyana – černoši x Indové, Trinidad a Tobago)
  - Konflikty mají charakter občanských válek, vojenských pučů a intervencí
- Příčiny politické nestability od dosažení nezávislosti v 19. století:
  - spory o území a nejasně vymezené hranice, většinou v nezalidněných a méně probádaných oblastech (např. Chile, Bolívie, Paraguay)
  - chybějící národní identita (potomci Evropanů podle zemí původu vs. původní obyvatelstvo) a chybějící demokratické tradice (reálná politická a ekonomická moc v rukou nepočetné elity a vlastníků půdy a přírodních zdrojů, silný vliv armády)
- Dnes dominuje:
  - vysoká míra korupce
  - existence šedé ekonomiky (hlavně narkotika) a s ní spojená vysoká kriminalita (Kolumbie, Mexiko)
  - sociální nerovnost - šíření revolučních hnutí (přes řadu pokusů úspěšné jen na Kubě) a také silné postavení levicově populistických politických stran (např. Hugo Chávez ve Venezuele, Evo Morales v Bolívii)

Konflikty v Evropě

Evropa

- Opět „konfliktně atypický“ region:
  - ▣ v době studené války téměř neustále hrozil konflikt velmocí (na jiných kontinentech neaktuální)
  - ▣ Naopak chybí výrazné sociální konflikty
- počátkem 90. let – nové hrozby spojené především se separatistickými tendencemi, které byly do té doby potlačovány komunistickými diktaturami

Rozpad Jugoslávie

- Tradiční oblast střetávání odlišných politických a náboženské ideologií, ale také sféry zájmů velmocí
- relativní období klidu v letech 1945–1980 (Josib Broz-Tito) – důsledné dodržování proporcionálního složení vlády, cílené tlumení národnostních a náboženských konfliktů
- 1980–1991 vleklá krize komunistického režimu
- růst moci místních vládců – a odlišné koncepty jak překonat krizi (Slovinci: federaci je třeba rozvolnit, Srbsko: federaci je třeba zefektivnit)
- 1991 rozpad + snaha docílit etnické hranice (což principiálně nešlo) – konflikty v Bosně, Chorvatsku
- V tuto chvíli vojensky „dořešeno“, ale obrovská zátěž pro další vztahy, Bosna a Hercegovina přežívá v podmínkách mezinárodního protektorátu

Kosovo

- zřejmě nejproblematictější část Evropy
- Oblast si nárokují Albánci i Srbové, rozpory trvají už od 19. století
- 90. léta: vyostření, od r. 1997 občanská / etnická válka mezi Miloševićovým Srbskem a Kosovskou osvobozenou armádou vedenou kosovskými Albánci
- do konfliktu se rozhodlo vložit NATO, dodnes jeden z nejspornějších zásahů organizace:
  - 24. března 1999 zahájilo NATO vojenské útoky proti vojenským a strategickým cílům v Kosovu i v Srbsku
  - následně byla sepsána dohoda, podle níž se srbské vojenské a policejní jednotky stáhly z Kosova a byla zavedena vojenská administrativa NATO
- po mezinárodní správě, která nepřinesla očekávané ekonomické oživení, jednostranné vyhlášení nezávislosti
  - Neuznáno většinou zemí světa (hlavně Čína, Rusko)
  - Problematické politické i mravní pozadí současných kosovskoalbánských elit
  - Iracionální nacionalistické postoje Srbska

Severní Irsko

- konflikt má politické a náboženské kořeny, staré několik staletí; v současné době jsou hlavními ohnisky konfliktu opačné názory na politický statut oblasti – tzv. unionisté protestantského vyznání chtějí, aby oblast zůstala součástí Spojeného království, oproti tomu katoličtí nacionalisté žádají, aby Severní Irsko stalo součástí Irské republiky
- Do značné míry podobný charakter má konflikt v Baskicku (separatismus) a na Kypru řecká x turecká komunita)

Konflikty v Austrálii a Oceánii

Austrálie a Oceánie

- Občasné etnické spory (tradiční kmenová nepřátelství i důsledky přesídlování v době evropské kolonizace)
- Práva domorodců v Austrálii (plná občanská práva získali až v roce 1961, do té doby silná asimilační politika, počátek soužití měl některé znaky genocidy)
- rasismus v Austrálii (hlavně ve vztahu k přistěhovalcům z Asie, do roku 1972 politika tzv. „bílá Austrálie“)
- Indicko-fidžijské spory na Fidži (1987 povstání domorodců proti indické většině, ta byla na ostrovy dosídlena v průběhu britské koloniální správy; následná indická emigrace zapříčinila ekonomický úpadek ostrovů)

Fidži

Šalomounovy ostrovy

- Od 40. let etnické napětí a násilné konflikty
  - ▣ imigranti z ostrova Malaita (dělníci dovážení americkým námořnictvem) x obyvatelstvo hlavního ostrova Guadalcanal
  - ▣ Domorodci x Číňané
- korupce a vysoká kriminalita
- zklidnění situace v r. 2003 (intervence Regionální asistenční mise vedené Austrálií)
- duben 2006 – násilnosti namířené proti Číňanům

Strany	Období	Charakter	Překážky řešení
domorodci x jiné skupiny domorodců, Číňané	40. léta–	etnický a náboženský konflikt	perifernost území, slabost státu

Řešení konfliktů

Způsoby řešení konfliktu – obecně

- **Únik** – jedna ze stran se dobrovolně separuje od druhé, styky jsou přerušeny
- **Ústupek** – jedna ze stran změní své cíle, aby udržela dobré vztahy s protivníkem
- **Útok** – dosažení cíle je důležitější, než narušení / zničení vztahů s protivníkem
- **Kompromis** – obě strany částečně sleví ze svých cílů, aby obě mohly být částečně uspokojeny (chápáno jako „nejspravedlivější“ – v praxi ale může vést k tomu, že jsou obě strany ukřivděny)
- **Dohoda** – hledá se řešení, které obě strany považují za výhodné (na rozdíl od „čistého“ kompromisu nezanechává pocit křivdy, je východiskem k možným dobrým vztahům obou stran)

Reálné možnosti jsou ...

- strany se dohodnou
- silnější strana vyhraje
- zásahem třetí strany je stranám vnuceno řešení
- zmizí předmět sporu (např. zdroj surovin) nebo aktéři zjistí, že jeho rozdělení je efektivnější, než vedení sporu
- u konfliktů s více příčinami dojde k výměně „kus za kus“ (jeden protivník získá A, druhý získá B)
- změní se priority zájmu některého z aktérů (např. po výměně politických elit), podstata sporu přestane být aktuální

Konflikty a mezinárodní společnost

- obecným cílem je napomoci řešení
  - ▣ proč ale ne taktika: „Nechme je vyřídit si to mezi sebou!“
– event. zasahovat vůbec?
- mírové/nenásilné řešení preferováno vůči válce/násilnému řešení
- klíčové otázky:
  - ▣ Lze skutečně trvale řešit každý z probíhajících konfliktů?
  - ▣ Co je to vlastně mír? Jaké řešení považovat za „úspěšné“

Konflikty a mezinárodní společenství

je třeba odlišovat:

□ **Řešení konfliktu**

- = snaha o ukončení bojů/násilí a zároveň o odstranění příčin konfliktu (sporu o statky/hodnoty), tj. o uspokojení základních požadavků obou stran; důležité jsou často institucionální změny, nové sociální vztahy vedoucí k odstranění „obrazu nepřítele“ (např. vznik EU mj. jako řešení francouzsko-německého konfliktu)

□ **Management konfliktu**

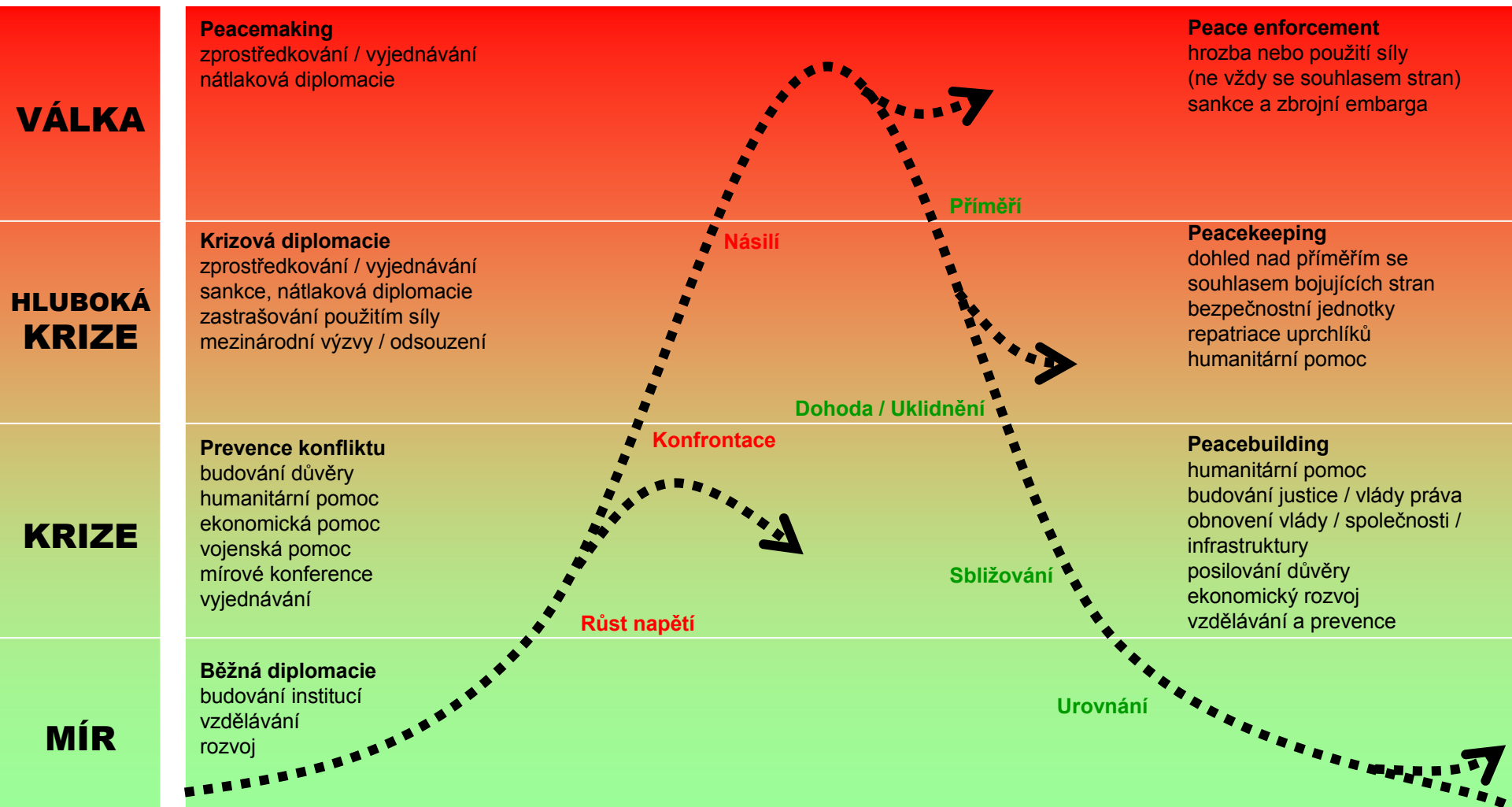
- = (pouze) snaha o ukončení bojů/násilí, případně snaha o redukci jejich destruktivnosti, prevence dalšího nárůstu konfliktu (např. odsun/vyhnání Němců z ČSR po 2. světové válce)

Řešení konfliktu

- Při řešení konfliktu je dosažen tzv. *pozitivní mír*, u managementu jsou často bojující strany jen odděleny za použití vojenské síly z vnějšku – tzv. *negativní mír*
- **do 90. let:** jednoznačně převládal názor, že mezinárodní společenství se má do konfliktů „vměšovat“ jen ve smyslu managementu konfliktu
  - ▣ Nejefektivnější management konfliktu je **separace aktérů konfliktu**
- v současnosti preference odstranění příčin, naopak separace je chápána jako nežádoucí / nepřípustný postup
  - ▣ Nejefektivnější se zatím jeví strategie „mír za rozvoj“ – masivní rozvojová pomoc „výměnou“ za dodržování míru
  - ▣ Tento postup je ale drahý a efektivita není jasná (právní prostředí v krizových oblastech apod.)

Management mezinárodního konfliktu

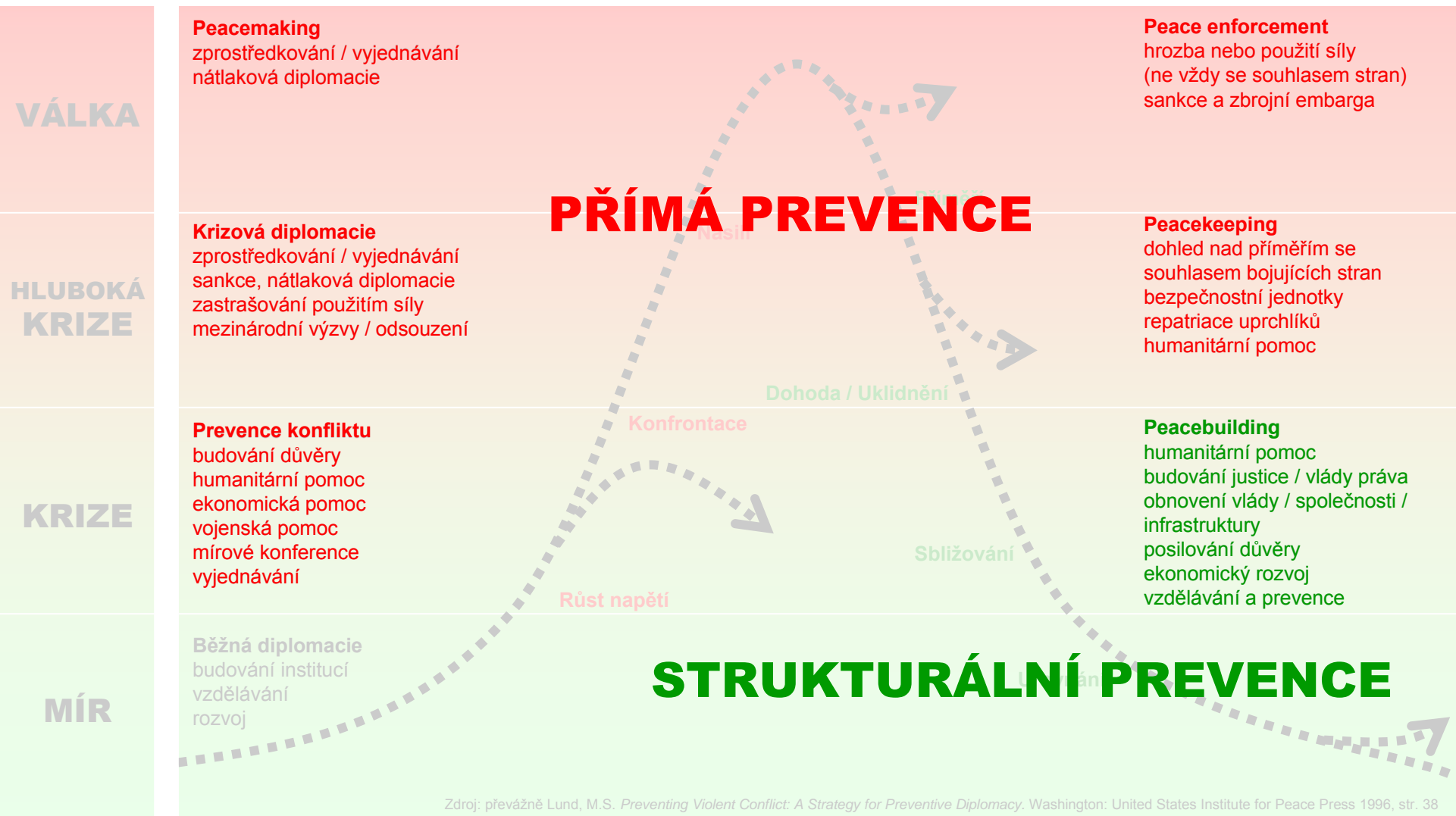

Prevence konfliktu

Od 90. let 20. století zjevná snaha o včasné rozpoznání konfliktní situace a odstranění jejích příčin ještě před vypuknutím a eskalací konfliktu (prevence konfliktu). Prevence může být:

- ▣ **přímá** (lehká, minimální)
- ▣ **strukturální** (hluboká, maximální)

Management mezinárodního konfliktu

Kdo má řešit konflikty?

- Výzkumem konfliktů se zabývá řada organizací, prostředky na jejich řešení má jen několik aktérů:
  - aktéři konfliktu
  - některé mezinárodní organizace (OSN, NATO, EU?)
  - sousední země, regionální mocnosti
  - Velmoci (USA, Rusko, Čína ...)